

BOXTELSE DUTCHBATTER: 'VOOR VELEN IS EERHERSTEL TE LAAT'

Excuus wist 1995 niet uit geheugen

PÄL JANSEN

Wat zou minister-president Mark Rutte zeggen? Zouden er excuses komen, en zo ja, hoe zouden die klinken? Uiteindelijk kwam het eerherstel er zaterdag voor de Dutchbatters die de Val van Srebrenica in juli 1995 meemaakten. Zij kregen tijdens een ceremonie in de Oranjekazerne in Schaarsbergen (Arnhem) het ereteken voor verdiensten in brons. Ook Boxtelaar Theo Raaijmakers, destijds gestationeerd bij Simin Han. „Voor velen zijn deze excuses te laat.”

Tot de enkels toe werden ze afgezaagd, de Nederlandse blauwhelmen die onder commando van de Verenigde Naties (VN) op vredesmissie waren in het voormalig Joegoslavië van 1995. De beeldvorming destijds was vernietigend. De (internationale) pers omschreef de Dutchbatters als „lafaards”; ze waren zowat medeschuldig verklaard voor de genocide die de Bosnische Serviërs onder leiding van generaal Ratko Mladic pleegden op circa achtduizend moslimmannen.

De circa vierhonderd Dutchbatters, van wie de helft logistiek personeel vormde, waren nauwelijks bewapend (want vredesmissie), kregen geen luchtsteun en stonden tegenover duizenden Bosnische Serviërs met tanks. De Dutchbatters werden op 11 juli in Srebrenica dan ook overlopen. Raaijmakers: „Er is alles

gedaan wat mogelijk was: daags ervoor werden de pantserwagens nog in *blocking positions* opgesteld en is het leger van Mladic nog vertraagd. Maar er waren geen zware wapens, alleen maar lichte.” Dat schreef het VN-mandaat destijds namelijk voor: „We waren er om de ‘vrede te bewaren’, maar de wapens daarvoor waren er niet. Hoogstens om jezelf mee te verdedigen.” Het was een onmogelijke missie voor de Dutchbatters. Uiteindelijk is daarvoor 27 jaar na dato erkenning gekomen. De minister-president bood zaterdag namens de Staat openlijk zijn excuses aan evenals voor de steun die er vanuit het kabinet niet was. „Voor velen zijn deze excuses te laat. Het is een welkome bevestiging voor hetgeen nooit is gebeurd. Maar het eerherstel vormt zeker geen afsluiting.”

AALMOEZENIER

Raaijmakers was niet gestationeerd in Srebrenica zelf, maar in Simin Han, vlak bij Tuzla. Daar was hij binnen het 13e Luchtmobiele Bataljon de aalmoezener, oftewel geestelijk verzorger. „Uiteindelijk zaten we als bataljon allemaal midden in de ellende”, vertelt Raaijmakers. „Hier werden we geconfronteerd met de vrouwen die naar onze *compound* vluchtten. Ook werd de eerste Nederlander die in Bosnië door vijandelijk vuur stierf, Jeffrey Broere, op 29 maart bij ons neergeschoten.

En in juni onderweg naar Simin Han werd een rupsvoertuig geraakt waarbij twee zwaargewonden vielen (Piet van Wesel en Gaby Looman, red.). Veel van de jongens, destijds begin twintig, kampen na de uitzending met een posttraumatisch stressyndroom: slapeloze nachten, een korter lontje, agressie. Als geestelijk hulpverlener zag Raaijmakers het met lede ogen aan. Nazorg was er nauwelijks. Een derde van de veteranen meldde dat het conflict in Bosnië een nadelige invloed had op de rest van hun leven, ongeveer vijf keer zo hoog als bij andere uitzendingen. Raaijmakers: „Wij hebben destijds als hulpverleners een brief naar de minister gestuurd. De manier waarop er over Dutchbatters werd gepraat en geschreven, zorgde ervoor dat veel van die jongens niet meer normaal hun leven zouden kunnen leiden. En dat is ook bewaarheid.”

NASLEEP

Terwijl de militairen een positieve omgeving nodig hadden om te kunnen praten over wat ze hadden meegemaakt, gebeurde het tegenovergestelde. „Ik had de mazzel dat ik als veteraan vrij veel lezingen kon houden en verhalen kon delen. Een van de officieren maakte later de opmerking dat ik dit nodig had om het te kunnen verwerken.”

Via Veteranen Stichting Boxtel en het Nederlands Veteranen Instituut kwam de Boxtelaar in contact met veteranen die uitgezonden werden naar Nederlands-Indië: „Die waar-schuwden: praat erover en doe niet wat wij deden: het kastje zo goed mogelijk op slot proberen te doen. Vroeg of laat gaat het open. En dan komen de ervaringen tien keer zo hard binnen.”

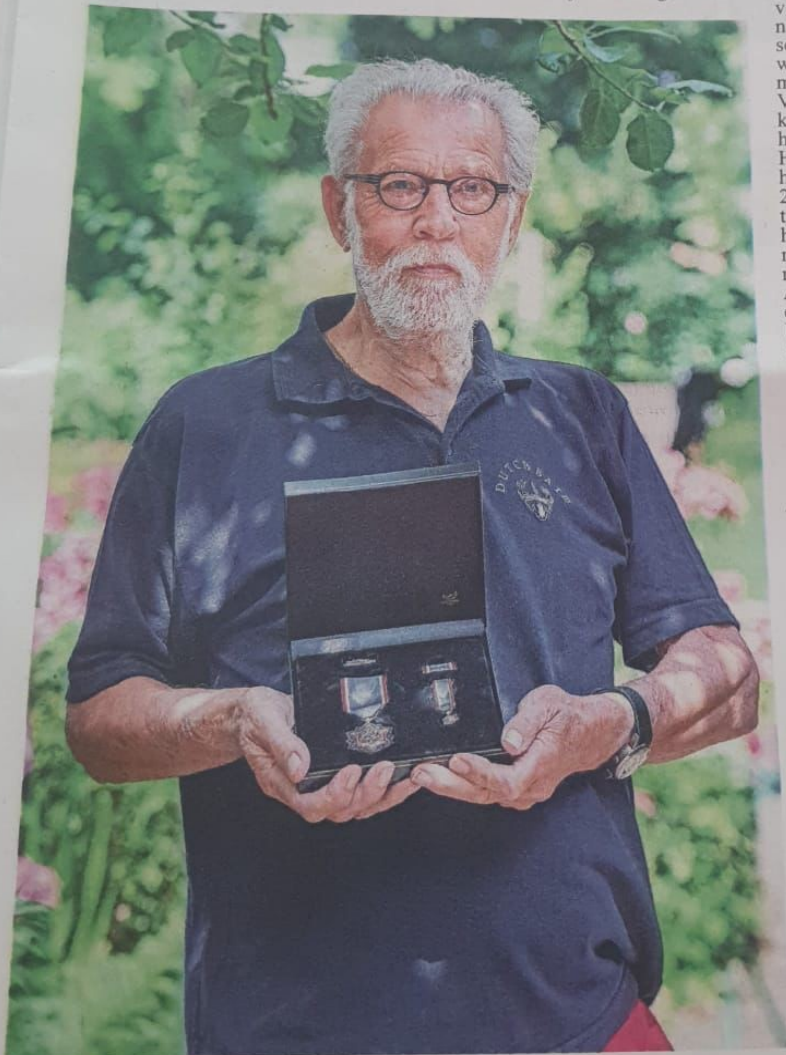
Het eerherstel dat zaterdag vanuit het kabinet kwam, is voor velen na 27 jaar te laat. „Van alle Dutchbatters was minder dan de helft in Arnhem. Een deel zal zijn verhinderd, maar voor velen hoeft het eerherstel niet meer.”

Als er iets goeds gekomen is uit alle ellende, is het wel de nazorg, weet Raaijmakers. „Die is nu veel beter geregeld dan toen. Met het veteraneninstituut is het zo geregeld dat er nazorg kan komen voor zowel de mensen die op uitzending zijn geweest als hun omgeving. Dat is zeker een van de gevolgen geweest van onze uitzending.”

TERUGKEERREIZEN

Op kosten van de overheid worden nu ook terugkeerreizen voor alle Dutchbatters gehouden, waar dat in het verleden beperkt gebeurde. Raaijmakers is na de missie twee keer naar Bosnië gereisd. „Tijdens de oorlog kwam ik veel in een weeshuis. De soldaten speelden er met de kinderen om even een glimlach te toveren op die door oorlog getekende gezichtjes. Ook had ik wekelijks contact met de burgemeester. Dat gesprek was toen gericht op invullen van sociale projecten en humanitaire hulp. In vredetijd konden we op een andere manier contact leggen. D maakte voor mij de cirkel rond.”

Helemaal verwerken wat er midden jaren negentig is gebeurd, ziet Raaijmakers bij zijn broeders maar ook bij hemzelf niet gebeuren. „Het nooit afgelopen, maar een deel van je leven geworden. Echter, door excuses kan de last wat lichter worden en kunnen velen hun leven w oppakken.”

Theo Raaijmakers in zijn achtertuin met diens eretekenen voor verdiensten in brons. De Boxtelaar was in de eerste helft van 1995 gestationeerd in Simin Han. De Dutchbatters kregen eerherstel voor hun aandeel in de vredesmissie in voormalig Joegoslavië. Foto: Bas van den Biggelaar.

TE VE
Ouc
ver

De pilo
bedach
heid bi
aan de
ken, zi
afgebl
bezwa
draag
nende
verke
verbe

Ilse T
vel e
er iet
verke
rond
van
gen
sch
voe
otis
daa
we
on
ne
te
C
r